

Početna Stranica > ... > Vaša Prava > Temeljna Prava > Poslovanje I Ljudska Prava > Germany

Poslovanje i ljudska prava

Njemačka

Sadržaj omogućio

Njemačka

1. Koju vrstu sudske zaštite mogu dobiti u vašoj zemlji kao žrtva povrede ljudskih prava koju je počinilo poduzeće? Uključuje li ta zaštita naknadu?

(a) Građansko pravo

Svaka osoba koja smatra da su radnjama njemačkog poduzeća povrijeđena njezina prava može pokrenuti postupak protiv tog poduzeća pred njemačkim građanskim sudovima. Nadležni je sud obično onaj sud u čijoj se mjesnoj nadležnosti nalazi sjedište tuženog poduzeća. Sjedište je poduzeća sjedište utvrđeno njegovim statutom, mjesto u kojem ima sjedište ili glavno mjesto poslovanja. Ta međunarodna nadležnost njemačkih sudova proizlazi iz Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (preinačena Uredba Bruxelles I). Dodatne informacije o toj uredbi možete pronaći [ovdje](#).

Ako se sjedište tuženog poduzeća ne nalazi u Europskoj uniji ili državi ugovornici Konvencije iz Lugana o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima od 30. listopada 2007., međunarodna nadležnost njemačkih sudova može proizlaziti iz njemačkih pravila parničnog postupka, osobito Zakona o parničnom postupku (*Zivilprozessordnung*, ZPO). Na primjer, u skladu s člankom 32. ZPO-a postupak se može pokrenuti pred njemačkim sudom ako je barem dio izvanugovorne odgovornosti nastao u Njemačkoj. Za radnju se smatra da je počinjena i u mjestu u kojem je osoba koja je uzrokovala štetu izvršila radnju (*Handlungsort*) i u mjestu u kojem je zakonom zaštićeno pravo osobe koja je pretrpjela štetu bilo povrijeđeno (*Erfolgort*).

Te se nadležnosti primjenjuju i na tužbe koje podnesu državljani trećih zemalja koji nemaju boravište u Europskoj uniji.

Nacionalni pravni poredak koji je nadležan za tužbe koje proizlaze iz izvanugovorne odgovornosti utvrđen je Uredbom (EZ) br. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne obveze (Uredba Rim II). U njoj se navodi da je pravo koje se primjenjuje u načelu pravo one države u kojoj šteta nastane, bez obzira na to u kojoj je državi nastao događaj koji je prouzročio nastalu štetu te bez obzira na državu ili države u kojima nastanu posredne posljedice tog događaja (članak 4. stavak 1. Uredbe Rim II). Dodatne informacije o primjenjivom pravu možete pronaći [ovdje](#).

Njemačka pravila parničnog postupka sadržavaju instrumente koji omogućuju da se tužbe koje podnesu različiti tužitelji rješavaju skupno, tj. spajanjem parnica (*Streitgenossenschaft*) (vidjeti članak 59. i dalje ZPO-a). U skladu s člankom 59. ZPO-a više osoba može zajednički tužiti ili biti tuženo ako čine jedan pravni subjekt u odnosu na predmet spora ili ako imaju pravo ili obvezu na temelju iste činjenične ili pravne osnove.

Njemačka je 2018. uvela zahtjev za ogledni postupak za donošenje deklaratorne presude (*Musterfeststellungsklage*) za slučajeve u kojima su radnjom poduzeća povrijeđena prava velikog broja potrošača. Posebno kvalificirane udruge za zaštitu potrošača mogu, pod određenim uvjetima, podnijeti zahtjev za ogledni postupak za donošenje deklaratorne presude kojim se traži sudska odluka o ključnim činjeničnim i pravnim pitanjima na kojima se temelje zahtjevi svih potrošača. Zahtjevom za ogledni postupak za donošenje deklaratorne presude zaustavlja se tijek zastare za pojedinačna potraživanja potrošača upisana u registar zahtjeva (potrošači stoga mogu čekati ishod zahtjeva za ogledni postupak za donošenje deklaratorne presude

bez rizika od gubitka svojih prava). Upis potraživanja potrošača u registar zahtjeva besplatan je. Deklaratorna presuda (o ključnim činjeničnim i pravnim pitanjima) obvezujuća je za poduzeće i za potrošače upisane u registar. Nakon deklaratorne presude u korist potrošača poduzeće će vjerojatno biti spremno dobrovoljno isplatiti naknade štete. Ako poduzeće to ne učini, potrošači upisani u registar zahtjeva mogu naplatiti svoja potraživanja sudski ili izvansudski na temelju ogleadne deklaratorne presude.

(b) Prekršajno pravo

U skladu sa Zakonom o prekršajima (*Gesetz über Ordnungswidrigkeiten*) poduzećima se mogu izreći novčane kazne u iznosu do 10 milijuna EUR ako, na primjer, član uprave poduzeća počini kazneno djelo. To se odnosi i na povrede ljudskih prava koje su počinila poduzeća. Može se izreći i veća novčana kazna ako se time umanjuje gospodarska korist koju je poduzeće steklo prekršajem.

Koalicijskim sporazumom njemačke vlade za 19. zakonodavno razdoblje predviđa se reforma zakona kojim se uređuju kazne za poduzeća. Provedba je u fazi pripreme.

2. Postoje li posebna pravila za teške povrede ljudskih prava? Primjenjuju li se ta pravila i na kaznena djela protiv okoliša ili ozbiljne oblike izrabljivanja radne snage?

Njemačko pravo o izvanugovornoj odgovornosti ne sadržava nikakva posebna pravila koja se odnose na teške povrede ljudskih prava. Međutim, ako je zbog teške povrede ljudskih prava povrijeđeno zakonom zaštićeno osobno pravo, može se primjenjivati opća izvanugovorna odgovornost. Na primjer, u skladu s člankom 823. stavkom 1. Građanskog zakonika (*Bürgerliches Gesetzbuch*) osoba koja, namjerno ili nepažnjom, nanese štetu životu ili udovima druge osobe ili njezinu zdravlju, slobodi, imovini ili nekom drugom pravu na nezakonit način odgovorna je za plaćanje naknade štete. Kad je riječ o šteti nastaloj za život ili udove, zdravlje, slobodu, imovinu ili neko drugo pravo osobe, nije odgovorna samo osoba koja je prouzročila štetu, nego i svaka osoba koja nije poduzela nužne i razumne korake da se spriječi nastanak štete trećim stranama, ako je ta osoba stvorila izvor opasnosti (*Verkehrssicherungspflicht*).

Nadalje, u području privatnog prava o odgovornosti za štetu u okolišu postoje posebna djela kažnjiva na temelju objektivne odgovornosti u slučajevima u kojima su povrijeđena zakonom zaštićena prava pojedinaca, na primjer u skladu s člankom 1. i dalje Zakona o odgovornosti za štetu u okolišu (*Umwelthaftungsgesetz*), člankom 25. i dalje Zakona o atomskoj energiji (*Atomgesetz*), člankom 32. i dalje Zakona o genetskom inženjeringu (*Gentechnikgesetz*) i člankom 89. Zakona o gospodarenju vodama (*Wasserhaushaltsgesetz*).

Iz gledišta kaznenog prava teške povrede ljudskih prava obuhvaćene su i općim kaznenim djelima. Teški oblici izrabljivanja radne snage kaznena su djela kažnjiva, na primjer, člankom 233. Kaznenog zakonika (*Strafgesetzbuch, StGB*) (trgovanje ljudima u svrhu izrabljivanja radne snage).

Kako bi se očuvali pristojni životni uvjeti, posebno za buduće generacije, i okoliš je zaštićen kaznenim pravom. U tom pogledu odredbe Kaznenog zakonika (članak 324. i dalje StGB-a) uključuju, kao primarno kazneno zakonodavstvo (*Kernstrafrecht*) u Njemačkoj, sveobuhvatnu zaštitu voda, zraka i tla kao ključnih elemenata okoliša. Ta je osnovna zaštita dopunjena nizom odredbi sekundarnog kaznenog zakonodavstva (*Nebenstrafrecht*) kojima je predviđena i zaštita životinjskog i biljnog svijeta. Istodobno se uzimaju u obzir opsežni zahtjevi zakonodavstva EU-a radi postizanja usklađenosti sa zaštitom okoliša kao prekogranične zadaće.

3. Žrtva sam povrede ljudskih prava zbog aktivnosti europske transnacionalne korporacije koja je nastupila izvan Europske unije Imam li pristup sudovima u vašoj zemlji ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u? Koji su uvjeti za traženje pravne zaštite zbog povrede mojih prava? Gdje mogu pronaći više informacija?

Svaka osoba koja smatra da su radnjama njemačkog poduzeća povrijeđena njezina prava može pokrenuti postupak protiv tog poduzeća pred njemačkim građanskim sudovima. Nadležni je sud obično onaj sud u čijoj se

mjesnoj nadležnosti nalazi sjedište tuženog poduzeća. Sjedište je poduzeća sjedište utvrđeno njegovim statutom, mjesto u kojem ima sjedište ili glavno mjesto poslovanja. Ta međunarodna nadležnost njemačkih sudova proizlazi iz Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (preinačena Uredba Bruxelles I). Dodatne informacije o toj uredbi možete pronaći [ovdje](#).

Ako se sjedište tuženog poduzeća ne nalazi u Europskoj uniji ili državi ugovornici Konvencije iz Lugana o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima od 30. listopada 2007., međunarodna nadležnost njemačkih sudova može proizlaziti iz njemačkih pravila parničnog postupka, osobito Zakona o parničnom postupku (*Zivilprozessordnung*, ZPO). Na primjer, u skladu s člankom 32. ZPO-a postupak se može pokrenuti pred njemačkim sudom ako je barem dio izvanugovorne odgovornosti nastao u Njemačkoj. Za radnju se smatra da je počinjena i u mjestu u kojem je osoba koja je uzrokovala štetu izvršila radnju (*Handlungsort*) i u mjestu u kojem je zakonom zaštićeno pravo osobe koja je pretrpjela štetu bilo povrijeđeno (*Erfolgort*).

Te se nadležnosti primjenjuju i na tužbe koje podnesu državljani trećih zemalja koji nemaju boravište u Europskoj uniji.

Nacionalni pravni poredak koji je nadležan za tužbe koje proizlaze iz izvanugovorne odgovornosti utvrđen je Uredbom (EZ) br. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne obveze (Uredba Rim II). U njoj se navodi da je pravo koje se primjenjuje u načelu pravo one države u kojoj šteta nastane, bez obzira na to u kojoj je državi nastao događaj koji je prouzročio nastalu štetu te bez obzira na državu ili države u kojima nastanu posredne posljedice tog događaja (članak 4. stavak 1. Uredbe Rim II). Dodatne informacije o primjenjivom pravu možete pronaći [ovdje](#).

Dodatne informacije možete pronaći [ovdje](#).

4. Mogu li pučki pravobranitelji, tijela za ravnopravnost ili nacionalne institucije za ljudska prava pružiti potporu žrtvama povreda ljudskih prava koje su počinile europske transnacionalne korporacije izvan Europske unije? Imam li pristup sudovima u vašoj zemlji ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u? Postoje li u vašoj zemlji druge javne službe (kao što je inspektorat rada ili inspektorat za zaštitu okoliša) koje mogu istražiti moj predmet? Gdje mogu pronaći informacije o svojim pravima?

Njemačka Nacionalna kontaktna točka za Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća djeluje kao izvansudsko tijelo za pritužbe. Dio je Saveznog ministarstva gospodarstva i energetike, a njezina je zadaća informiranje javnosti o Smjernicama OECD-a i njihova djelotvorna provedba. Svaka osoba koja može vjerodostojno dokazati legitimni interes može Nacionalnoj kontaktnoj točki podnijeti pritužbu protiv multinacionalne korporacije zbog moguće povrede Smjernica OECD-a. Nacionalna kontaktna točka ispituje primljene pritužbe i, ako ih prihvati, nudi svoju potporu strankama u sporu u obliku postupka posredovanja ili mirenja kako bi im pomogla da postignu sporazum o spornim pitanjima. Nacionalna kontaktna točka odgovorna je, među ostalim, za pritužbe zbog nedovoljnog poštovanja ljudskih prava i nedovoljnog uzimanja u obzir ljudskih prava u okviru dubinske analize korporacije, kako je utvrđeno u Smjernicama OECD-a. Revidirana verzija smjernica OECD-a iz 2011., koja uključuje posebne preporuke u pogledu poštovanja ljudskih prava u poduzećima, izričito se temelji na vodećim načelima Ujedinjenih naroda o poslovanju i ljudskim pravima.

Nacionalna kontaktna točka koordinira svoje aktivnosti i odluke s Međuministarskim odborom (IMC) za Smjernice OECD-a. U tom je odboru zastupljeno sedam saveznih ministarstava. Radna skupina za Smjernice OECD-a nudi dodatni forum za razmjenu informacija. Članovi su te radne skupine, osim predstavnika svih saveznih ministarstava iz Međuministarskog odbora za Smjernice OECD-a, predstavnici poslovnih udruženja, sindikata i nevladinih organizacija.

Dodatne informacije o postupku pritužbe pred Nacionalnom kontaktnom točkom (uključujući informacije o primljenim pritužbama i mjerama poduzetima u vezi s njima) možete pronaći [ovdje](#) na internetskim stranicama njemačke Nacionalne kontaktne točke.

5. Određuje li vaša zemlja europskim transnacionalnim korporacijama obvezu uvođenja mehanizama za podnošenje pritužbi ili usluga mirenja za povrede koje su posljedica njihovih poslovnih aktivnosti? Primjenjuju li se te obveze i na povrede koje su počinjene izvan Europske unije? Tko je odgovoran za nadzor uspostave tih mehanizama za podnošenje pritužbi ili usluga mirenja? Postoje li javna izvješća s informacijama o funkcioniranju sustava?

Savezna vlada je u Nacionalnom akcijskom planu za poduzeća i ljudska prava za razdoblje 2016. – 2020. utvrdila da se očekuje da sva poduzeća na odgovarajući način integriraju postupke dužne pažnje u pogledu ljudskih prava u svoje poslovne aktivnosti u Njemačkoj i cijelom svijetu, odnosno i izvan EU-a. To očekivanje nije zakonska odredba. U Nacionalnom akcijskom planu dužna pažnja u pogledu ljudskih prava određena je na temelju pet osnovnih elemenata, od kojih je jedan to da poduzeće uspostavi mehanizam za podnošenje pritužbi.

U tom se kontekstu u Nacionalnom akcijskom planu ističe važna uloga koju mogu imati nevladini mehanizmi za podnošenje pritužbi te se poduzeća potiču da sudjeluju u takvim mehanizmima ili ih uspostave. U Nacionalnom akcijskom planu navodi se niz zahtjeva u pogledu uspostave i funkcioniranja nevladinih mehanizama za podnošenje pritužbi. Na primjer, mehanizam za podnošenje pritužbi trebao bi biti strukturiran ovisno o ciljnoj skupini. Pri uspostavi novih i primjeni postojećih mehanizama trebalo bi voditi računa o tome da ti mehanizmi jamče pošten, uravnotežen i predvidljiv postupak kojem može pristupiti svaka osoba čija su prava potencijalno povrijeđena. Postupak bi trebao omogućiti što veću transparentnost za uključene stranke te bi trebao biti u skladu s međunarodnim standardima u pogledu ljudskih prava. Neka su njemačka poduzeća već uspostavila interne ili sektorske mehanizme za podnošenje pritužbi kojima se zaposlenicima i osobama koje nisu zaposlenici poduzeća omogućuje da prijave povrede ljudskih prava.

Savezna vlada nadzire status provedbe dužne pažnje u pogledu ljudskih prava u poduzećima preko ankete koja se provodi jednom godišnje od 2018. do 2020. u skladu sa znanstvenim standardima. Tom će se anketom dobiti empirijski podaci o tome jesu li poduzeća s više od 500 zaposlenika uspostavila mehanizme za podnošenje pritužbi i ispunjavaju li ti mehanizmi svoju svrhu. Rezultati praćenja provedbe Nacionalnog akcijskog plana važni su i za raspravu Savezne vlade o poduzimanju daljnjih mjera na temelju trenutnog nacionalnog akcijskog plana. Ako rezultati praćenja provedbe Nacionalnog akcijskog plana pokažu da je manje od 50 % predmetnih poduzeća ispunilo zahtjeve iz Plana u pogledu dužne pažnje, Savezna vlada će u skladu s Planom razmotriti poduzimanje daljnjih koraka, uključujući zakonodavne mjere. U koalicijskom sporazumu sadašnje savezne vlade navodi se i da, ovisno o ishodu sveobuhvatnog i djelotvornog preispitivanja Nacionalnog akcijskog plana, Savezna vlada može poduzeti zakonodavne mjere i pružiti potporu regulaciji na razini EU-a.

Članovi višedioničkog Partnerstva za održivu tekstilnu proizvodnju posebnu važnost pridaju osiguravanju djelotvornih mehanizama za podnošenje pritužbi u globalnim vrijednosnim i opskrbnim lancima. Stoga se u okviru stručne skupine za mehanizme za podnošenje pritužbi razmjenjuju informacije i primjeri najbolje prakse različitih članova. Nadalje, Partnerstvo za održivu tekstilnu proizvodnju sklopilo je sporazum o suradnji sa zakladom Fair Wear koja je aktivna u području mehanizama za podnošenje pritužbi u sedam zemalja s tekstilnom proizvodnjom.

U okviru njemačke razvojne suradnje trenutačno se pruža potpora projektima za poboljšanje radnih uvjeta u tekstilnom sektoru u Bangladešu, Mjanmaru i Pakistanu. Aktivnosti projekata uključuju i razvoj i provedbu strategija za djelotvorne mehanizme za podnošenje pritužbi.

U okviru pristupa Saveznog ministarstva gospodarske suradnje i razvoja u području ljudskih prava vladine organizacije koje provode njemačke inicijative razvojne suradnje uvele su mehanizme za podnošenje pritužbi: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (GIZ) kao poduzeće u državnom vlasništvu i KfW Entwicklungsbank kao razvojna banka i javnopravna institucija počeli su uspostavljati svoje mehanizme za podnošenje pritužbi u području ljudskih prava 2013. Nakon njih su 2017. to učinila dva viša savezna tijela: Savezni zavod za geološke znanosti i prirodne resurse (*Bundesanstalt für Geowissenschaften und Rohstoffe*, BGR) i Državni meteorološki zavod (*Physikalisch-Technische Bundesanstalt*, PTB).

Mehanizmi za podnošenje pritužbi dostupni su javnosti, a bave se i pritužbama koje se odnose na aktivnosti izvan Europske unije. Ta tijela, GIZ, KfW, BGR i PTB, na zahtjev Ministarstvu dostavljaju informacije o primljenim pritužbama.

Deutsche Investitions- und Entwicklungsgesellschaft mbH (DEG), podružnica KfW-a, 2014. godine isto je tako uspostavio vlastiti mehanizam za podnošenje pritužbi.

U Njemačkoj su dostupni sljedeći izvansudski mehanizmi za rješavanje sporova (za postupke pred Nacionalnom kontaktnom točkom za Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća vidjeti pitanje br. 4):

1. U postupku mirenja treća strana poziva se samo u svrhu posredovanja u sporu, pri čemu ona nema ovlast za donošenje odluka. Mirenje je lako dostupna metoda rješavanja sukoba koja u načelu nije povezana s određenim područjem. Stoga se može primijeniti u svakom području u kojem nastane sukob.
2. Njemačka nudi i mogućnost rješavanja sporova u kojem treća strana predstavlja strankama (neobvezujući) prijedlog odluke. Poseban oblik rješavanja sporova proizašlih iz potrošačkih ugovora uređen je Zakonom o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova (*Gesetz über die alternative Streitbeilegung in Verbrauchersachen, VSBG*). Taj zakon potrošačima omogućuje prikladnu i besplatnu metodu rješavanja sporova, a njime se poduzećima pruža i mehanizam za rješavanje pritužbi potrošača na način kojim se poboljšava njihova slika u javnosti i pomaže izbjeći parnice.
3. Postoji i mogućnost (izvansudske) arbitraže ako se stranke usuglase oko toga.

Dodatne informacije o mogućnostima mirenja možete pronaći [ovdje](#).

6. Imam li posebna prava ako sam ranjiva žrtva koja traži zaštitu zbog povrede ljudskih prava koju je počinilo poduzeće? Imam li pristup pravnoj pomoći i pod kojim uvjetima? Koje će troškove pravna pomoć pokriti? Imam li pristup pravnoj pomoći pod istim uvjetima ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u?

Njemačko građansko postupovno pravo sadržava različite mehanizme kojima se olakšava pristup njemačkim građanskim sudovima. Na primjer, tužitelji mogu podnijeti zahtjev za pravnu pomoć ako ne mogu platiti troškove postupka (članak 114. i dalje ZPO-a). Nakon ispitivanja osobnih i financijskih okolnosti tužitelja te izgleda za uspjeh u postupku donosi se odluka o djelomičnom ili potpunom pokrivanju sudskih troškova i odvjetničkih naknada ovisno o potrebama tužitelja pod uvjetom da se tužba ne čini zlonamjernom. I fizičke osobe koje nisu njemački državljani mogu podnijeti zahtjev za pravnu pomoć u sudskim postupcima u Njemačkoj. Pravne osobe sa sjedištem u EU-u, npr. udruge žrtava, mogu dobiti pravnu pomoć pod uvjetima utvrđenima u njemačkom Zakonu o parničnom postupku.

Direktivom 2002/8/EZ nastoji se unaprijediti pristup pravosuđu u prekograničnim sporovima utvrđivanjem minimalnih zajedničkih pravila o pravnoj pomoći u takvim sporovima.

■ Posljednji put ažurirano: 28/07/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.